

СЕКЦІЯ 9 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657

Гандзюк О.В.*аспірант кафедри обліку у виробничій сфері
Тернопільського національного економічного університету*

АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІЗ ПИТАНЬ ФОРМУВАННЯ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Статтю присвячено розгляду проблемних питань щодо формування звітності підприємства, розглянутих у працях українських науковців. Проаналізовано та систематизовано дослідження за тематикою, напрямками та роками захисту дисертаційних досліджень. Окреслено перспективні напрями подальших наукових досліджень.

Ключові слова: тематика, дисертаційне дослідження, звітність підприємств, напрями досліджень.

Гандзюк О.В. АНАЛИЗ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ ПО ВОПРОСАМ ФОРМИРОВАНИЯ ОТЧЕТНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Статья посвящена рассмотрению проблемных вопросов по формированию отчетности предприятия, рассмотренных в работах украинских ученых. Проанализированы и систематизированы исследования по тематике, направлениям и годам защиты диссертационных исследований. Определены перспективные направления дальнейших научных исследований.

Ключевые слова: тематика, диссертационное исследование, отчетность предприятий, направления исследований.

Gandzyk O.V. ANALYSIS OF RESEARCH FORMATION STATEMENTS

The article deals with the issues concerning the formation of statements discussed in the works of Ukrainian scientists. Analyzed and systematized research topics, areas and years of their thesis research. Outlined promising directions for further research.

Keywords: subjects, the dissertation research, reporting enterprises, research directions.

Постановка проблеми. У сучасних ринкових умовах для нормальної діяльності будь-якої ланки управління потрібно, щоб учасники могли оперативної та обґрунтовано приймати управлінські рішення, правильність яких ґрунтується на використанні своєчасної, якісної та достовірної інформації. Одним з основних джерел такого інформаційного забезпечення є дані бухгалтерського обліку, які узагальнюються у звітності. Вона повинна об'єктивно відображати процеси, які відбуваються на підприємстві, а також задовольняти вимоги користувачів щодо обсягу інформації. Саме тому важливим є поглиблене дослідження теоретичних засад формування облікової звітності підприємства та вирішення основних проблемних питань практичного застосування методичних підходів до її побудови відповідно до раціональних потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів. При цьому важливим інформаційним джерелом виступають дисертаційні дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розв'язанню теоретичних і практичних питань формування, аналізу та прогнозування звітності підприємств в умовах ринкової економіки присвячені дослідження таких вітчизняних учених, як Бутинець Ф.Ф., Верига Ю.А., Голов С.Ф., Гольцова С.М., Дем'яненко М.Я., Задорожний З.-М.В., Кірейцев Г.Г., Кучеренко Т.Є., Сопко В.В., Хомин П.Я. та ін. Вагомий внесок у дослідження теоретико-методологічних аспектів формування звітності підприємств зробили зарубіжні вчені, такі як Бреславцева Н.А., Новодворський В.Д., Палій В.Ф., Соколов Я.В. та ін.

Мета статті полягає у проведенні ґрунтовного дослідження питань, пов'язаних з удосконаленням системи облікової звітності підприємства, а також визначенні їх актуальності шляхом здійснення систематизації та критичного аналізу результатів дисертаційних робіт, що дасть можливість окреслити

напрями подальших шляхів удосконалення методики формування звітності підприємства, зокрема її інформаційного забезпечення відповідно до потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ринкових умовах господарювання інформація є найбільш цінним ресурсом, адже прийняття результативних та обґрунтованих управлінських рішень залежить насамперед від своєчасності, обґрунтованості, повноти, доречності та достовірності інформації щодо всіх напрямів діяльності підприємства. Основним джерелом такого інформаційного забезпечення є дані бухгалтерського обліку, які узагальнюються у звітності. Ще в 1988 р. професори Палій В.Ф. і Соколов Я.В. писали: «Звітність виконує важливу функціональну роль у системі економічної інформації. Вона інтегрує інформацію всіх видів обліку, забезпечує зв'язок і порівняння планових, нормативних і облікових даних [13, с. 218–220].

Оскільки основний приріст у науку відображається в дисертаційних дослідженнях, то для визначення основних здобутків із проблем звітності підприємств та виявлення напрямів нерозкритих питань проведемо аналіз 33 кандидатських і трьох докторських дисертацій із проблем звітності, захищених в Україні за спеціальністю «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» протягом 2000–2015 рр., систематизувавши їх за напрямками наукових досліджень і роками досліджень.

Найбільша кількість дисертаційних робіт захищена з проблем формування звітності підприємств окремих видів та сфер діяльності (11 дисертацій), що зумовлено специфікою діяльності даних підприємств та необхідністю вдосконалення методики формування звітних показників з урахуванням особливостей їх діяльності.

Як видно з табл. 1, найбільше уваги українські вчені приділяли проблемам звітності сільськогосподарських

Таблиця 1

**Напрями досліджень щодо проблем звітності підприємств,
досліджених у кандидатських і докторських дисертаціях українських науковців (2000–2015 рр.)**

№	Напрями наукових досліджень	ПІБ, тема дисертації	Рік захисту
1	<i>Загальні теоретичні та методичні аспекти формування бухгалтерської звітності</i>	Буфатіна І.В. «Інформаційні та методологічні засади формування і аналізу фінансових звітів підприємств» (кандидатська дисертація)	2002
		Коробко О.М. «Бухгалтерська фінансова звітність: методологія складання і практика використання» (кандидатська дисертація)	2003
		Головащенко О.М. «Інформаційні та структурно-методичні засади формування фінансової звітності» (кандидатська дисертація)	2006
		Шевєря Я.В. «Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень» (кандидатська дисертація)	2011
		Яцишин Н.З. «Складання, аналіз та аудит фінансової звітності підприємства» (кандидатська дисертація)	2012
		Яцко М.В. «Подання та оприлюднення фінансової звітності в системі забезпечення інтересів користувачів» (кандидатська дисертація)	2012
		Івахів Ю. О. «Фінансова звітність підприємств: обліково-аналітичні аспекти» (кандидатська дисертація)	2012
<i>Кількість дисертацій</i>			7
2	<i>Звітність підприємств окремих видів та сфер діяльності</i>	Буханець Д.Г. «Облік та звітність у страхових компаніях (методологічні та організаційні аспекти)» (кандидатська дисертація)	2000
		Юденко В.А. «Фінансова звітність, аналіз та прогнозування її основних показників в невиробничій сфері» (кандидатська дисертація)	2000
		Адамик О.В. «Податкові розрахунки і звітність у системі бухгалтерського обліку: організація та методика здійснення (на прикладі торговельних підприємств Західного регіону України)» (кандидатська дисертація)	2003
		Позняковська Н.М. «Облік і звітність доходів і видатків місцевих бюджетів: організація і методика» (кандидатська дисертація)	2004
		Хомин П.Я. «Формування системи звітності сільськогосподарських підприємств та її облікового забезпечення» (докторська дисертація)	2004
		Біла Л.М. «Формування системи фінансової звітності сільськогосподарських підприємств» (кандидатська дисертація)	2005
		Янчук Г.В. «Облік і звітність регіональних університетських центрів» (кандидатська дисертація)	2006
		Семенишена Н.В. «Комунікативна та інформаційно-аналітична функції бухгалтерської звітності сільськогосподарських підприємств» (кандидатська дисертація)	2008
		Кучеренко Т.Є. «Фінансова звітність у системі управління сільськогосподарським виробництвом» (докторська дисертація)	2011
		Мервенецька В.Ф. «Звітність у системі інформаційного забезпечення управління діяльністю сільськогосподарських підприємств» (кандидатська дисертація)	2011
		Кварцхава О.В. «Бухгалтерський облік і звітність у фермерських господарствах» (кандидатська дисертація)	2015
<i>Кількість дисертацій</i>			11
3	<i>Консолідована фінансова звітність</i>	Герасименко О.С. «Методика складання консолідованої фінансової звітності та аналіз ефективності діяльності дочірніх підприємств» (кандидатська дисертація)	2007
		Лучко М.Р. «Консолідована фінансова звітність: системний підхід до побудови та розвитку» (докторська дисертація)	2008
		Онищенко В.П. «Методика та організація консолідованої фінансової звітності» (кандидатська дисертація)	2008
		Семчук І.В. «Консолідована фінансова звітність групи підприємств: організаційно-методичні засади формування і контролю» (кандидатська дисертація)	2010
		Амбарчян М.С. «Аналіз консолідованої фінансової звітності банків» (кандидатська дисертація)	2014
<i>Кількість дисертацій</i>			5
4	<i>Формування показників окремих форм звітності</i>	Іваненко В.О. «Облікове забезпечення формування та аналізу статистичної звітності з виробництва продукції промислових підприємств» (кандидатська дисертація)	2011
		Мейш А.В. «Звітність про фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання: порядок формування та облікове забезпечення» (кандидатська дисертація)	2012
		Любимов М.О. «Формування управлінської звітності підприємств (на прикладі харчової промисловості)»	2012
		Нагірська, К.Є. «Формування управлінської звітності сільськогосподарських підприємств»	2012
		Позов А.Х. «Формування внутрішньогосподарської (управлінської) звітності промислових підприємств» (кандидатська дисертація)	2013
		Кулікова Н.Т. «Формування управлінської звітності в системі бухгалтерського обліку промислових підприємств» (кандидатська дисертація)	2015
<i>Кількість дисертацій</i>			6
5	<i>Відображення у звітності окремих об'єктів обліку</i>	Янок Д.А. «Облік та аудит фінансових результатів в умовах стандартизації звітності» (кандидатська дисертація)	2005
<i>Кількість дисертацій</i>			1

Продовження таблиці 1

6	Гармонізація звітності з МСФЗ	Нищенко Л.П. «Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності України з міжнародними стандартами» (кандидатська дисертація)	2007
Кількість дисертацій			1
7	Аудит фінансової звітності	Ковбасюк О.Л. «Вдосконалення управління аудитом бухгалтерської (фінансової) звітності» (кандидатська дисертація)	2000
		Редько К.О. «Методичні аспекти аудиту фінансової звітності акціонерних товариств» (кандидатська дисертація)	2002
		Костирко Р.О. «Удосконалення аудиту фінансової звітності акціонерних товариств» (кандидатська дисертація)	2003
		Кудрицький Б.В. «Методичні та організаційні аспекти аудиту фінансової звітності в умовах сучасних інформаційних технологій» (кандидатська дисертація)	2007
		Сушко Д.С. «Аудит бухгалтерського балансу: теорія і методика» (кандидатська дисертація)	2008
Кількість дисертацій			5
Загальна кількість дисертацій			36

Джерело: сформовано автором на основі електронної бази Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського www.nbuv.gov.ua, електронного архіву Житомирського державного технологічного університету: <http://eztuir.ztu.edu.ua/>

підприємств. Хомином П.Я. в 2004 році була захищена докторська дисертація з даного напрямку досліджень. У 2005 р. Білоу Л.М. продовжено дослідження щодо формування звітності у сільськогосподарських підприємствах, за мету якою вона визначає теоретико-методологічне обґрунтування системи фінансової звітності [2]. Семенишина Н.В. у 2008 р. досліджує проблеми аналітичної інтерпретації показників бухгалтерської звітності сільськогосподарських підприємств і займається розробкою пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення структури та складу основних форм звітності [15]. У 2011 р. Кучеренко Т.Є. у своїй докторській дисертації здійснює обґрунтування теоретико-методологічних засад розбудови фінансової звітності сільськогосподарських підприємств під впливом розвитку теорії управління капіталом, здійснює розробку концепції інституціонального забезпечення фінансової звітності аграрного сектору економіки [7]. У тому ж році Мервенецька В.Ф. досліджує шляхи вдосконалення формування інформації у фінансовій, статистичній і внутрішньогосподарській звітності з урахуванням особливостей сільськогосподарського виробництва і потреб інформаційного забезпечення управлінської діяльності [10]. У 2015 р. Кварцхава О.В. здійснює дослідження процедур удосконалення бухгалтерського обліку та звітності у фермерських господарствах із метою покращання інформаційного забезпечення управління.

Крім того, два дисертаційних дослідження присвячені удосконаленню звітності бюджетних установ (Позняковська Н.М., Янчук Г.В.) і по одному – методологічним та організаційним аспектам звітності страхових компаній (Буханець Д.Г.); удосконаленню фінансової звітності підприємств невиробничої сфери, аналізу та прогнозуванню основних показників (Юденко В.А.); удосконаленню податкових розрахунків і звітності у системі бухгалтерського обліку на торговельних підприємствах Західного регіону України (Адамик О.В.).

За досліджуваний період сім дисертаційних робіт було присвячено загальним теоретичним та методичним аспектам формування бухгалтерської звітності. Причому в різні роки (Буфатіна І.В. – 2002 р.; Коробко О.М. – 2003 р.; Головащенко О.М. – 2006 р.; Яцишин Н.З. – 2012 р., Івахів Ю.О. – 2012 р.) науковцями визначалась практично однакова мета дослідження, яка полягала в обґрунтуванні теоретичних та методичних положень з удосконалення фінансової звітності, аналізу і аудиту основних звітних показників. Шеверя Я.В. у своєму дослідженні розглядає звітність із точки зору управління підприємством,

обґрунтовує шляхи підвищення інформативності фінансової звітності для її використання в процесі інформаційного забезпечення прийняття стратегічних рішень [18]. Яцко М.В. здійснює дослідження сутності дефініцій «подання фінансової звітності» та «оприлюднення фінансової звітності», розробку практичних рекомендацій щодо виявлення напрямів удосконалення процесів подання та оприлюднення фінансової звітності з метою більш повного забезпечення інтересів користувачів [20].

П'ять дисертацій протягом 2000–2015 рр. було присвячено проблематиці аудиту фінансової звітності, що було викликано як необхідністю незалежного підтвердження достовірності фінансової звітності, так і вірогідним зниженням якості аудиту та рівня довіри до аудиторів у суспільстві. Науковці приділяють увагу вирішенню таких питань: удосконалення процесу управління аудитом звітності (Ковбасюк О.Л.); удосконалення аудиту та його методичних аспектів фінансової звітності акціонерних товариств (Редько К.О., Костирко Р.О.); аудит фінансової звітності в умовах сучасних інформаційних технологій (Кудрицький Б.В.); теорія і методика аудиту бухгалтерського балансу (Сушко Д.С.).

Значної актуальності вирішення проблеми консолідації фінансової звітності набула в 2008 р., в якому було захищено дві дисертації (у т. ч. одна докторська). Метою дослідження Лучка М.Р. було обрано розробку теоретико-методологічних засад формування консолідованої фінансової звітності шляхом системної побудови та обґрунтування пропозицій щодо розвитку методики обліку діяльності консолідованої групи підприємств. Онищенко В.П. у цьому ж році у своїй кандидатській дисертації здійснив огляд та розробку теоретичних та організаційних засад щодо удосконалення консолідованої фінансової звітності підприємств саме корпоративного не фінансового сектору економіки [12]. Організаційно-методичним засадам формування консолідованої фінансової звітності та здійсненню внутрішнього контролю достовірності її показників для інформаційного забезпечення процесу управління групою підприємств присвятила своє дисертаційне дослідження Семчук І.В. [16]. Амбарчян М.С. у 2014 р. вперше розглянула консолідовану звітність банків, удосконалила процедури аналізу та методичні пропозиції щодо оцінки якості консолідованої фінансової звітності банків [1].

Що стосується напрямів досліджень, спрямованих на формування показників окремих форм звіт-

ності, то за досліджуваний період було захищено шість дисертаційних робіт. Іваненко В.О. в 2011 р. уперше здійснив дослідження статистичної звітності з виробництва продукції промислових підприємств, її облікового забезпечення та аналізу [4]. Порядок формування та облікове забезпечення звітності про фінансові результати діяльності суб'єкта господарювання у своєму дослідженні розглядає Мейш А.В. [9]. Чотири дослідження направлені на вивчення питання щодо формування управлінської звітності (Любимов М.О., Нагірська К.Є., Позов А.Х., Кулікова Н.Т.), причому спостерігається практично однакова постановка мети дослідження, яка полягала в комплексному дослідженні особливостей та закономірностей процесів формування внутрішньогосподарської (управлінської) звітності досліджуваних підприємств [6; 8; 12; 14].

По одній дисертації захищено з таких напрямів, як: відображення у звітності окремих об'єктів обліку (Янок Д.А.), гармонізація звітності з МСФЗ (Нищенко Л.П.). Метою дослідження Янок Д.А. обрано розвиток теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій із бухгалтерського обліку та аудиту фінансових результатів діяльності підприємства в умовах стандартизації звітності. Цільова спрямованість дисертаційної роботи Нищенко Л.П. пов'язана з розробкою методичних засад та практичних рекомендацій щодо вдосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності в контексті гармонізації з міжнародними стандартами фінансової звітності [3, с. 73].

Проведені дослідження показують, що в Україні досі не захищено жодної дисертації з питань формування комплексної системи облікової звітності як складової частини інформаційної системи підприємства, хоча в даному напрямі достатньо проблемних питань, зокрема зміни вимог до фінансової звітності, зміна податкового законодавства. На думку професора Задорожного З.-М.В., «логічним було би, щоб у Законі серед термінів у статті 1 розділу 1 «Загальні положення» було наведено визначення бухгалтерської і внутрішньогосподарської звітності, принципу бухгалтерського обліку, власного капіталу. Визначення названих звітностей необхідне для розуміння того, чим вони відрізняються від статистичної чи податкової» [5, с. 14]. Також залишається невирішеним питання підвищення рівня якості звітної облікової інформації з метою задоволення потреб користувачів.

Висновки. За результатами систематизації дисертаційних досліджень українських науковців щодо проблем звітності (за роками захисту, за метою та об'єктом дослідження, а також за напрямками наукових досліджень), захищених протягом 2000–2015 рр., можемо зробити такі висновки:

1) протягом періоду було захищено 36 кандидатських і докторських дисертацій за спеціальністю «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит», три з яких – докторські. При цьому найбільшою науковою активністю в Україні з проблем звітності вирізняються 2008, 2011, 2012 рр., в яких захищено по 4, 4 і 6 дисертацій відповідно (із них – дві докторські), що могло бути пов'язано з активізацією інтеграційних процесів, розгортанням економічної кризи, появою достатньо нової кількості об'єктів обліку. Кількість захищених дисертацій протягом 2000–2015 рр. варіює в межах двох-трьох досліджень на рік. Але все ж таки недостатньо уваги приділяється вдосконаленню методики формування системи облікової звітності та її інформаційного забезпечення;

2) із 36 захищених дисертацій 12 робіт присвячені обліку та звітності окремих сфер діяльності та

об'єктів; 18 робіт охоплюють питання безпосередньої організації формування звітності та окремих її форм; п'ять робіт – питання аудиту фінансової звітності; одна робота відображає питання гармонізації звітності з міжнародними стандартами;

3) наступними напрямками досліджень із проблем звітності можуть бути: загальні теоретичні та методичні аспекти формування бухгалтерської звітності, звітність підприємств окремих видів та сфер діяльності, консолідована фінансова звітність, формування окремих форм звітності, відображення у звітності окремих об'єктів обліку, гармонізація звітності з МСФЗ, аудит фінансової звітності;

4) незважаючи на ґрунтовні здобутки українських науковців із проблем звітності, невирішеними залишаються питання достовірності показників звітності, вдосконалення організаційно-методичних підходів до її побудови відповідно до раціональних потреб внутрішніх та зовнішніх користувачів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Амбарчян М.С. Аналіз консолідованої фінансової звітності банків: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / М.С. Амбарчян. – Київ, 2014. – 22 с.
2. Біла Л.М. Формування системи фінансової звітності сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Л.М. Біла. – Київ, 2005. – 20 с.
3. Іваненко В.О. Аналіз стану наукових досліджень щодо вдосконалення системи показників звітності підприємства / В.О. Іваненко // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». – 2009. – № 3. – С. 67–74.
4. Іваненко В.О. Облікове забезпечення формування та аналізу статистичної звітності з виробництва продукції промислових підприємств: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / В.О. Іваненко. – Житомир, 2011. – 23 с.
5. Концепція розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в Україні: монографія / З.-М.В. Задорожний, Я.Д. Крупка, І.Я. Омеїнська та ін.; за наук. ред. д.е.н., проф. З.-М.В. Задорожного. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 320 с.
6. Кулікова Н.Т. Формування управлінської звітності в системі бухгалтерського обліку промислових підприємств: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Н.Т. Кулікова. – Житомир, 2015. – 25 с.
7. Кучеренко Т.Є. Фінансова звітність у системі управління сільськогосподарським виробництвом: автореф. дис. ... д.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Т.Є. Кучеренко. – Київ, 2011. – 31 с.
8. Любимов М.О. Формування управлінської звітності підприємств (на прикладі харчової промисловості): автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / М.О. Любимов. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 20 с.
9. Мейш А.В. Звітність про фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання: порядок формування та облікове забезпечення: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / А.В. Мейш. – Житомир, 2012. – 23 с.
10. Мервенецька В.Ф. Звітність у системі інформаційного забезпечення управління діяльністю сільськогосподарського підприємства: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / В.Ф. Мервенецька. – Київ, 2011. – 24 с.
11. Нагірська К.Є. Формування управлінської звітності сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / К.Є. Нагірська. – Київ, 2012. – 21 с.
12. Оницько В.П. Методика та організація консолідованої фінансової звітності: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / В.П. Оницько. – Київ, 2008. – 18 с.

13. Палий В.Ф. Теория бухгалтерского учета: учебник / В.Ф. Палий, Я.В. Соколов; 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 1988. – 279 с.
14. Позов А.Х. Формування внутрішньогосподарської (управлінської) звітності в промислових підприємствах: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / А.Х. Позов. – Київ, 2013. – 23 с.
15. Семенишина Н.В. Комунікативна та інформаційно-аналітична функції бухгалтерської звітності сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Н.В. Семенишина. – Київ, 2008. – 20 с.
16. Семчук І.В. Консолідована фінансова звітність групи підприємств: організаційно-методичні засади формування і контролю: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / І.В. Семчук. – Житомир, 2010. – 23 с.
17. Хомин П.Я. Формування системи звітності сільськогосподарських підприємств та її облікового забезпечення: автореф. дис. ... д.е.н.: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». – Київ, 2004. – 28 с.
18. Шеверя Я.В. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Я.В. Шеверя. – Житомир, 2011. – 23 с.
19. Яцишин Н.З. Складання, аналіз та аудит фінансової звітності підприємства: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Н.З. Яцишин. – Київ, 2012. – 28 с.
20. Яцко М.В. Подання та оприлюднення фінансової звітності в системі забезпечення інтересів користувачів: автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / М.В. Яцко. – Ужгород, 2012. – 22 с.

УДК 657.471.12:331.214.72

Гільорме Т.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри статистики обліку та економічної інформатики,
провідний науковий співробітник науково-дослідного інституту енергетики
Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара*

Барміна К.О.

*студент
Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара*

СТРАТЕГІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ НА ПЕРСОНАЛ

Статтю присвячено методологічним аспектам стратегічного прогнозування в процесі прийняття управлінських рішень щодо формування витрат на персонал суб'єкта господарювання. Побудовано функціональну структуру механізму управління витратами на персонал підприємства на засадах процесного підходу. Визначено формалізоване завдання залучення трудових ресурсів у відповідну діяльність підприємства за трьома альтернативами: повне, часткове та маржинальне пріоритетне залучення на основі багатокритеріального аналізу (БКА).

Ключові слова: облік витрат, витрати на персонал, альтернативні витрати, очікувані витрати.

Gilorme T.V., Barmina E.A. STRATEGIC FORECASTING IN THE PROCESS OF EXECUTIVE DECISION-MAKING ON FORMING THE PERSONNEL COSTS

Статья посвящена методологическим аспектам стратегического прогнозирования в процессе принятия управленческих решений по формированию расходов на персонал предприятия. Построена функциональная структура механизма управления затратами на персонал предприятия на основе процессного подхода. Определено формализованное задание привлечения трудовых ресурсов в соответствующую деятельность предприятия по трем альтернативами: полное, частичное и маргинальное приоритетное привлечение на основе многокритериального анализа (БКА).

Ключевые слова: учет затрат, затраты на персонал, альтернативные затраты, ожидаемые затраты.

Hilorme T.V., Barmina K.O. STRATEGIC FORECASTING IN THE PROCESS OF EXECUTIVE DECISION-MAKING ON FORMING THE PERSONNEL COSTS

The article is devoted to the methodological aspects of the strategic forecasting in the process of executive decision-making with regard to forming the personnel costs of the business entity. The paper contains the functional configuration of the mechanism of managing the personnel costs of the enterprise on the basis of process approach. A formalized objective of attracting labor resources into the corresponding enterprise activity is determined according to three alternatives: full, partial or marginal attraction on the basis of Multi-Criteria Analysis (MCA).

Keywords: cost accounting, personnel (staff) costs, opportunity costs, sunk costs.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації економіки конкурентні позиції все більше визначаються здатністю підприємств до ефективного господарювання. Оскільки доля витрат на персонал у загальному обсязі витрат підприємства має стійку тенденцію до зростання у всіх галузях економіки, вирішальне значення набуває оцінювання очікуваних витрат на персонал. Питання оцінювання та пла-

нування очікуваних витрат на персонал підприємств є важливим тому, що саме від даного процесу в теперішній момент часу залежить той обсяг грошових коштів, матеріальних, духовних благ, який отримує кожний робітник для своєї нормальної життєдіяльності. Систематизована інформація про ці витрати та їх аналіз необхідні роботодавцю для розробки ефективної в економічному та соціальному аспектах полі-